

Thông cáo báo chí

CÔNG BỐ CHỈ SỐ CÔNG KHAI NGÂN SÁCH 2015 CỦA VIỆT NAM (OBI 2015)

Hà Nội, ngày 14.1.2016

Kết quả Khảo sát toàn cầu về Chỉ số Công Khai Ngân sách 2015 (OBI2015) cho thấy 98 trên 102 quốc gia chưa có mức độ công khai ngân sách ở mức **đầy đủ** (tương đương với 60/100 điểm) trong đó điểm xếp hạng trung bình của 102 quốc gia tham gia trong kỳ OBI2015 là 45/100. Vẫn còn 17 quốc gia với mức độ minh bạch công khai ở tình trạng **yếu** (với số điểm xếp hạng là dưới 20/100).

Tình trạng thiếu minh bạch và giải trình về ngân sách của nhiều quốc gia đặt ra thách thức trong việc thực hiện các cam kết quốc tế như cam kết về Mục tiêu Phát triển Bền Vững của Liên Hiệp Quốc, ảnh hưởng đến uy tín của quốc gia trong đầu tư tài chính quốc tế và hạn chế sự tham gia của công chúng trong quá trình ngân sách. OBI2015 được chia làm 3 trụ cột xếp hạng. Trong trụ cột thứ nhất về **Công khai Ngân sách** Việt Nam ghi được 18 điểm xếp hạng/100, so với mức trung bình toàn cầu 45 điểm. Điều này cho thấy công chúng được cung cấp **ít** thông tin về ngân sách. Ở trụ cột thứ 2 về **Sự tham gia của công chúng** Việt Nam ghi được 42 điểm xếp hạng /100, cao hơn mức trung bình 25 điểm của toàn cầu và tốt hơn phần lớn các nước trong khu vực như Trung Quốc, Thái Lan, Ấn Độ, Malaixia. Xếp hạng ở trụ cột này có nghĩa là Chính phủ có tạo điều kiện nhưng còn **hạn chế** cho công chúng tham gia vào quy trình ngân sách. Trong trụ cột thứ 3 về **Giám sát**, Việt Nam ghi được 61/100 đối với Giám sát ngân sách của cơ quan lập pháp và 75/100 đối với giám sát ngân sách của cơ quan Kiểm toán. Cụ thể, giám sát trong quá trình lập kế hoạch ngân sách là **đầy đủ** và trong quá trình thực thi ngân sách là **hạn chế**.

Tính về mức độ minh bạch công khai ngân sách, theo xếp hạng OBI2015 với ba trụ cột, Việt Nam có những thay đổi đáng ghi nhận. Trong kỳ OBI2015, đáng lưu ý trong 8 tài liệu ngân sách chủ chốt cần được công khai, Việt Nam đã công bố 5 tài liệu, và so với kỳ OBI2012, công bố thêm tài liệu Ngân sách dành cho công dân và tăng tính phức hợp của báo cáo ngân sách trong kỳ (báo cáo quý). Tuy nhiên, xếp hạng của Việt Nam trong kỳ OBI2015 giảm chủ yếu là do Báo cáo kiểm toán công bố chậm hơn 18 tháng sau năm tài khoá (so với chuẩn cũ của OBI2012 là 24 tháng). Một lý do nữa là với khuôn khổ pháp lý về ngân sách của Việt Nam tại kỳ đánh giá OBI2015 (áp dụng cho ngân sách 2015) thì bản Dự thảo Dự toán Ngân sách (Ngân sách trước khi Quốc Hội phê duyệt) chưa được công khai, trong đó 53/140 câu hỏi là liên quan đến tài liệu này (theo thông lệ tiêu chí thì không công khai, hay có xây dựng mà chỉ dùng nội bộ hay chỉ trong phạm vi giữa cơ quan chính phủ và cơ quan lập pháp cũng được coi là không công khai thì 53 câu hỏi sẽ không được đánh giá hoặc đánh giá bằng 0). Thêm vào đó, báo cáo giữa kỳ (6 tháng) vẫn chưa được coi là Báo cáo giữa kỳ theo thông lệ quốc tế vì chưa có các thông tin định lượng về dự báo kinh tế vĩ mô và dự báo tài chính cho giai đoạn tiếp theo của kỳ ngân sách và so sánh thực hiện ngân sách so với số liệu ngân sách được duyệt của năm tài khoá hiện hành.

Ông Joel Friedman, Nghiên cứu viên cao cấp của tổ chức Đối tác Ngân sách Quốc Tế (IBP) cho rằng, “Chúng tôi nhìn thấy OBI là công cụ và chỉ số để các quốc gia củng cố tính công khai minh bạch và quản lý ngân sách. Với Việt Nam, chúng tôi nhìn được triển vọng Việt Nam có thể ghi được 60 điểm xếp hạng sau khi áp dụng Luật Ngân sách 2015, bao gồm việc công khai Bản dự thảo Dự toán ngân sách và tính phức hợp và thời điểm của Báo cáo ngân sách giữa kỳ và báo cáo Kiểm toán. Đặc biệt, hiện Việt Nam đã đạt được xếp hạng trên chuẩn về giám sát ngân sách và sự tham gia, nhưng vẫn có thể tốt hơn nữa, khi có các cơ chế đối thoại, thảo luận về ngân sách trực tiếp hơn với người dân”.

Bà Ngô Hương, Giám đốc Trung Tâm Phát triển và Hội nhập, nghiên cứu viên của OBI2015 chia sẻ: “Quá trình OBI 2015 đã nhận được sự quan tâm nhiều hơn của các cơ quan chính phủ, quốc hội và kiểm toán của Việt Nam để hiểu về OBI và thông qua đó, có thể xây dựng luật pháp, cơ chế, chính sách về tài khoá và cơ chế công khai ngân sách một cách thích hợp. Việt Nam đang hướng tới triển vọng tốt về xếp hạng minh bạch tài khoá và do vậy có thể tăng uy tín với các đối tác và nhà đầu tư quốc tế”. Bà cũng đánh giá cao nỗ lực của Chính phủ Việt Nam trong việc xây dựng cụ thể cơ chế tạo cơ hội cho sự tham gia của công chúng và có thể tăng hơn nữa xếp hạng về sự tham gia và giám sát trong kỳ OBI tới.

Khảo sát ngân sách mở 2015 của tổ chức Đối tác Ngân sách Quốc tế (IBP) là cuộc khảo sát độc lập quốc tế duy nhất về Chỉ số Công Khai Ngân Sách (OBI) được thực hiện hai năm một lần từ 2006. Các chỉ số và tiêu chí của OBI có tính so sánh, nhưng nhất quán dựa theo các tiêu chuẩn và tiêu chí quốc tế của Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF), Tổ chức Phát triển và Hợp tác Kinh tế (OECD), Tổ chức Kiểm toán Quốc tế (INTOSAI).

Tiêu chí của OBI2015 có thay đổi so với OBI2012 do sự thay đổi của tiêu chuẩn về minh bạch tài khoá của IMF và OECD, cụ thể về thời hạn công bố các loại tài liệu ngân sách, báo cáo kiểm toán cần công bố 18 tháng sau năm tài khoá thay vì 24 tháng. OBI2015 bổ sung cụ thể một số tiêu chí về Sự tham gia và giám sát và chia cụ thể làm 3 trụ cột với 140 câu hỏi chỉ số. **Ba trụ cột** liên quan đến **bốn quá trình** giải trình ngân sách: *xây dựng, phê duyệt, thực hiện và giám sát*. Trụ cột thứ nhất, về *Mức độ minh bạch* ngân sách dựa trên việc trả lời 109 câu hỏi chỉ số. Trụ cột thứ hai về *Tham gia*, bao gồm 16 câu hỏi chỉ số về việc tạo cơ hội cho công chúng tham gia. Trụ cột thứ 3, về *Giám sát* gồm 15 câu hỏi chỉ số xem xét tới năng lực và quyền lực của cơ quan lập pháp và kiểm toán tối cao. Các câu hỏi chỉ số được cho điểm dựa trên bằng chứng và theo thang điểm từ 1 – 100 có 4 thứ hạng a,b,c,d (và e là không áp dụng theo đặc thù của một số quốc gia). Điểm a ghi được 100 và b ghi được 67 điểm là đạt chuẩn (có nghĩa là đạt thông lệ tốt của quốc tế); điểm c ghi được 33 điểm (có nghĩa là tính công khai minh bạch đạt tối thiểu); điểm d không ghi điểm (bằng 0/100). Trong thang 100 điểm xếp hạng thì dưới 20 điểm là **Ít (yếu)**, dưới 40 là **Tối thiểu**, dưới 60 điểm là **Hạn Chế**, từ 60 – 80 điểm là **Đáng kể** và trên 80 điểm là **Đầy Đủ**. Khảo sát OBI được thực hiện dựa trên bằng chứng và trích lục các tài liệu về ngân sách kể cả các văn bản quy phạm pháp luật liên

quan được cung cấp với điều kiện các tài liệu này được công bố theo dạng công chúng có thể được bằng nguồn mở. Việc đánh giá về 8 loại tài liệu ngân sách chủ chốt tương đồng với thông lệ chung của các quốc gia khác, và được đánh giá theo các tiêu chí (i) về tính sẵn có (được xây dựng và công bố), (ii) thời điểm công bố (trước hạn định theo thông lệ tốt quốc tế tùy theo loại tài liệu) và (iii) chất lượng và tính phức hợp của tài liệu (nội dung) xếp hạng của nghiên cứu viên độc lập được một nghiên cứu viên phản biện và được cơ quan chính phủ đánh giá lại trước khi có kết quả cuối cùng. OBI2015 toàn cầu chính thức được công bố vào tháng 9/9/2015 và OBI2015 ở Việt Nam là ngày 14/1/2016.

Tổ chức Đối tác Ngân sách Quốc tế (IBP) phối hợp với các tổ chức xã hội dân sự trên khắp thế giới trong việc phân tích, theo dõi và vận động thay đổi quy trình ngân sách của Chính phủ, các thể chế và hiệu quả ngân sách. Tại Việt Nam, IBP phối hợp với Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI) để thực hiện đánh giá xếp hạng OBI2012 và OBI2015. Xem toàn bộ báo cáo khảo sát theo từng kỳ từ năm 2006 đến 2015 và các báo cáo của 102 quốc gia: www.openbudgetsurvey.org

Để biết thêm chi tiết liên hệ:

Ông Joel Friedman

International Budget Partnership

820 First Street, NE Suite 510

Washington, DC 20002

Phone: +1-202-408-1080 Fax: +1-202-408-8173

Email: info@internationalbudget.org Website: www.internationalbudget.org

Tại Việt Nam, liên hệ:

Bà Ngô Thị Minh Hương

Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI)

Địa chỉ: tầng 16, 169 Nguyễn Ngọc Vũ, Q. Cầu Giấy, Hà Nội

ĐT: 84 4 3538 0100 Email: info@cdivietnam.org Website: www.cdivietnam.org

